

Охрименко І. Б.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри банківської справи та страхування
Київський національний економічний Університет імені Вадима Гетьмана

Андрюшкін Б. І.
радник генерального директора з адміністративних питань,
ТОВ "Фірмова мережа Київхліб"

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ КОМПЛАЄНС-РИЗИКОМ

Транстериторіальний характер більшості фінансових операцій, який набирає обертів останні десятиліття, сприяв формуванню чіткої тенденції зростання рівня нефінансових ризиків, серед яких окреме місце зайняв комплаєнс-ризик – у найбільш загальному вираженні, ризик юридичних або регулятивних санкцій, істотні фінансові втрати або втрату репутації, які банк може понести у результаті недотримання ним законів, постанов, правил, пов'язаних з саморегульованою організацією стандартів і кодексів поведінки, що застосовуються до банківської діяльності [1].

Цьому передували певні події, що мали глобальне світове розповсюдження. Починаючи з посткризового 2009 р., у світі існує тенденція до постійного збільшення штрафних санкцій у банківському секторі. Наприклад, у звіті компанії McKinsey йдеться про те, що за період 2010–2014 рр. операційний прибуток 20 найбільших банків ЄС та США зменшився в середньому на 10%, тоді як санкції та штрафи виросли у 45 разів. Така тенденція є відповіддю на кризові явища у світовому фінансовому секторі, одним з основних драйверів якого стало недотримання різноманітних регуляторних вимог.

У період з 2008 по 2020 р. світові фінансові організації зазнали загальних збитків у понад \$46 млрд через штрафи за невиконання вимог щодо протидії відмиванню коштів, порушення санкційних режимів та інших зобов'язань, при цьому тільки за 2020 р. ця сума становила \$10,6 млрд [2].

Все це підштовхнуло топ-менеджерів провідних компаній світу проявити більше уваги до відповідності і реалізації концепцій доброчесності у своїх організаціях. Водночас, підвищення обґрунтованої зацікавленості з боку топів до розвитку комплаєнсу у своїх компаніях, в свою чергу, зумовило зростання попиту на технології, що забезпечують ефективну роботу комплаєнс-функцій в організації.

Сучасний світ – це світ технологій, саме технології та їх розвиток зробили наше навколишнє середовище таким як воно є зараз – сучасним і розвинутим.

Поняття «технологія» походить від об'єднання двох грецьких слів: "tekne", що є технікою, мистецтвом, і "logia", що означає вміння, знання чогось [3]. Тобто, технологія є відповіддю на прагнення людини змінити навколишнє середовище та поліпшити якість життя. Вона включає знання і техніки, розроблені з часом, які використовуються організовано для задоволення певних потреб.

Технологія є одним із чотирьох факторів виробництва поряд з капіталом,

землею та роботою. Людина використовує технологію для задоволення своїх потреб, що може передбачати перетворення середовища, вирішення проблем, підвищення ефективності, вдосконалення естетики тощо.

Стосовно комплаєнсу – технологія це краща практика реалізації відповідності, яка вже впорядкована і може бути використана будь-ким задля кращої організації комплаєнс-функції в організації.

Добре використані технології можуть реально покращити якість життя людей (наприклад, розробка методів антикорупційного комплаєнсу). Однак, використовуючи неправильно, це може завдати великої шкоди людям і суспільству (наприклад, використання технологій для нападів та злочинів). Теж саме можна сказати, наприклад, про цифрові технології, вони можуть як сприяти ефективності бізнес-процесів, так і працювати на шахраїв. Це говорить про те, що сама по собі технологія не є панацеєю вирішення проблеми, але може такою бути за умови правильного її використання.

Основними напрямками розвитку технологій комплаєнсу можна вважати:

- організація бізнес-процесів;
- покращення комунікацій;
- доступ до інформації;
- розвиток і вдосконалення бізнес-моделей.

Враховуючи сучасну кон'юнктуру комплаєнсу, у розвитку його технологій прослідковуються свої основні тренди. Найближчим часом сферу комплаєнсу у світі чекають не найлегші часи, пов'язані з подальшим посиленням регулювання, новими нормами і очікуванням, що вони будуть запобігати злочинам, не перешкоджаючи при цьому задоволенню потреб клієнтів. А такі комбінації вимагають пошуку кращих варіантів вирішення поставлених комплаєнсу завдань. При цьому, протягом останніх 3 років темпи змін не слабшають.

Для більшості організацій залучення більшого числа працівників до вирішення задач комплаєнсу, в тому числі в умовах пандемії, не є оптимальним варіантом, тому очікуваним і для сфери комплаєнс є значне зростання цифрової трансформації, пов'язаної з впровадженням різних інноваційних технологій, автоматизації та спрощення процесів, пов'язаних з дотриманням нормативних вимог. Описані обставини, серед різних напрямків розвитку комплаєнс-технологій (специфікації продуктів) більше за інші актуалізують ті, що пов'язані з автоматизацією комплаєнс функції у сучасних організаціях.

Необхідність і актуальність автоматизації комплаєнс функції підтверджується і результатами дослідження KPMG. Які свідчать про те, що далеко не всі компанії вже автоматизували свої основні бізнес процеси комплаєнс функції. Проте переважаюча більшість визнають необхідність впровадження таких технологій у своїх комплаєнс системах [4]. Тобто, автоматизація, роботизація і технологізація комплаєнс-функції для більшості компаній, з одного боку, є ще недостатньо опрацьованим питанням, проте, з іншого боку – очевидною є надзвичайна актуальність цього аспекту для ефективного розвитку комплаєнс.

Це пояснюється тим, що автоматизація завдань (переваги автоматизації)

припускає декілька різних способів і може бути застосована на різних етапах реалізації комплаєнс-функції та у різних сегментах комплаєнс-системи.

Автоматизації можна піддати процес постановки завдань і перевірки звітності за ними. Це допоможе уникнути перекладання роботи працівника на колег. Також автоматизація допоможе ефективно оцінити будь-які ризики (наприклад, ідентифікація і аналіз контрагентів, що актуально для кожної компанії) й ефективність роботи і при цьому уникнути впливу “людського фактору”.

При цьому, все ж, слід враховувати фактор доцільності автоматизації і роботизації комплаєнсу. Тому що кожне впровадження автоматизації коштує грошей, часу і кадрових ресурсів. Перш ніж впроваджувати потрібно проаналізувати свої можливості. Якщо комплаєнс-процедури можуть проводити кілька співробітників, не витрачаючи на це весь робочий день — можливо варто почати з цього. Але якщо в компанії багато рутинних процесів і угод — це необхідність в ім'я економії часу й ефективності. Особливо якщо стратегія управління ризиками вже введена в компанії, прописані сценарії й процеси.

У зв'язку із збільшенням обсягу даних, що вимагають постійного аналізу, на ринку стали з'являтися рішення з автоматизації та Compliance-Tech рішення, покликані підвищити ефективність комплаєнс-контролю за допомогою заміни людини в рутинних операціях та застосування глибокого машинного аналізу.

Серед найбільш популярних систем, що використовуються для автоматизації комплаєнсу такі [4, 5]:

- рішення для автоматизації гарячих ліній;
- продукти e-discovery (пошук та відновлення юридично значущих даних);
- DLP-системи (Data Loss Prevention);
- рішення щодо комплаєнсу електронних комунікацій (e-compliance);
- сервіси для перевірки контрагентів та пошуку закупівель;
- рішення для глибокої аналітики закупівельних процедур.

Перелічені вище - це лише найбільш популярні класи систем і загальні концепції технологізації комплаєнсу, що використовуються для автоматизації основних бізнес-процесів комплаєнс-функції. У міру розвитку області управління комплаєнс-ризиками рішень з автоматизації з'являтиметься дедалі більше. Причому вони будуть ставати все більш спеціалізованими: використання загальних систем з інших сфер (ІТ, фінансів, безпеки, управління закупівлями) поступатимуться місцем спеціалізованим системам, налаштованим під особливості комплаєнс-контролю (рішення з автоматизації гарячої лінії, комунікаційного комплаєнсу, глибокої аналітики закупівель і т. п.). А прості засоби автоматизації рутинних операцій змінюватимуться інтелектуальними Legal Tech-рішеннями.

При цьому, вже сьогодні очевидним є те, що компанії, які вже зараз автоматизують комплаєнс, не тільки отримують приріст ефективності та надійності своїх комплаєнс-систем і суттєво покращують показники управління комплаєнс-ризиком, а й мають всі потенціали для того, щоб стати лідерами та провідними експертами не лише у галузі комплаєнсу в

майбутньому, але й суттєво додати завдяки цьому у ефективності свого бізнесу у цілому.

Перелік джерел посилання:

1. Basel Committee on Banking Supervision: Compliance and the compliance function in banks (2005). URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs113.htm>.
2. Бакуменко Д. Труднощі та можливості у банківському комплаєнсі. Юридична газета. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/trudnoshchi-ta-mozhlivosti-u-bankivskomu-komplaensi.html>
3. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%D2%E5F5%ED%EE%EB%EE%E3%B3%FF>
4. Комплаєнс в СНД і ближньому зарубіжжі: актуальні завдання та тенденції. Дослідження KPMG 2020. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ua/pdf/2020/07/Compliance-report.pdf>
5. Cost of Compliance Report 2019: 10 years of Regulatory change. <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/investigation-fraud-and-risk/cost-of-compliance-survey-2019/>

Пашенко А.В.

«Фінанси», 3 курс

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник – к.е.н., доцент,

доцент кафедри банківської справи та страхування

Чуб П.М.

ДИНАМІЧНИЙ РОЗВИТОК НЕОБАНКІНГУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ТРАДИЦІЙНИЙ БАНКІНГ

В останні роки, необанки та фінтех компанії стали все більш популярними, особливо серед молоді та цифрово орієнтованих клієнтів. Вони пропонують нові технологічні рішення, зручність взаємодії, швидку обробку трансакцій та інші інновації, які можуть бути привабливими для деяких споживачів. Інтернет банкінг є однією з найбільш актуальних тем в сучасній культурі, оскільки він стає все більш популярним серед користувачів банківських послуг. Інтернет банкінг дозволяє клієнтам банку отримувати доступ до банківських послуг за допомогою Інтернету, не виходячи з дому. Це забезпечує зручність, ефективність та безпеку виконання фінансових операцій. Розмір глобального необанківського ринку збільшився протягом останніх трьох років. Так, у 2020 році ринок складав 34,77 млрд. доларів США, у 2021 році зріс до 47,39 млрд. доларів США, а у 2022 році досяг 66,82 млрд. доларів США.

(див.

Рис.

1)